

Stefan Moysa

"Osternverkündigen : Entwurf einer Fundamentalkerygmatik", Josef Breuss, München 1977 : [recenzja]

Collectanea Theologica 48/1, 197-198

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

a sytuacją gminy w Kolosach upatruje on w tym, że dziś podobnie jak wówczas, doświadcza się kruchości i nietrwałości świata. Podobnie więc dziś należy Chrystusa ukazywać jako tego, w którym wszystko istnieje.

Czytelnik niefachowy, którego będą interesowały przede wszystkim wartości duszpasterskie komentarza, może w nim odczuć jeszcze nadmiar erudycji i balastu ściśle naukowego. Nie może jednak zaprzeczyć, że gdy się przez to wszystko przebijie uzyska wiedzę i ukierunkowanie, które mu pozwolą zbliżyć list tym, którzy szukają przede wszystkim głębszej znajomości Chrystusa.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa.

Josef BREUSS, *Ostern verkündigen. Entwurf einer Fundamentalkerygmantik*, München 1977, Kösel-Verlag, s. 149.

Autor pragnie zasygnalizować istotę przepowiadania chrześcijańskiego wychodząc od wyznania: Jezus jest Chrystusem. Wydarzenie wielkanocne polega jego zdaniem na uznaniu przez uczniów faktu, że historyczny Jezus został uwielbiony i ukazał się jako Mesjasz. Stąd też powstał związany z tym wydarzeniem nowy język, który trzeba zrozumieć, aby go innym przekazywać.

Pomocą do tego zrozumienia ma być „instrumentarium” filozoficzne. Pierwsza część książki poświęcona jest krótkiemu przedstawieniu filozofii mających pewne aspekty fenomenologiczne, a mianowicie systemów Husserla, Merleau-Ponty i Heideggera.

Husserl pomaga skonstruować fenomenologię Ewangelii jako pewien opis interpretujący fakty w niej zawarte. Merleau-Ponty wprowadza do lepszego zrozumienia związku między językiem, ciałem a historią, przez to, że przedstawia, jak człowiek jako istota cielesna i historyczna stoi w dialektyce z otaczającą go rzeczywistością. Heidegger wreszcie ważny jest dla autora, gdyż w centrum jego filozofii znajduje się pojęcie czasu, co z kolei umożliwia lepsze poznanie znaczenia śmierci.

W drugiej części autor przedstawia swoje poglądy na teologię wydarzenia wielkanocnego. Punktem wyjścia jest pogląd, że Jezus nie dodał nic nowego do Starego Testamentu, ale pozwolił go lepiej zrozumieć. Jezus ma przebyć drogę, którą ukazuje najlepiej św. Jan Ewangelista: od Galilei do Jerozolimy, gdzie został ukrzyżowany. Jest to droga zbawienia, na której Jezus nie znajduje zrozumienia u nikogo, nawet u swoich uczniów, tak że aż do Męki przebywa ją osamotniony. Wielki Piątek jest tym ostatecznym zerwaniem z otoczeniem, ale także ostatecznym uwielbieniem Jezusa.

Wydarzenie wielkanocne nie jest, zdaniem autora, historycznym faktem, ani też czystym interpretamentem życia Jezusowego. Pusty grób ma charakter kerygmacyjny, objawienia po zmartwychwstaniu są subiektywne. Natomiast zmartwychwstanie jest nowym uzasadnieniem Starego Testamentu, nowym zrozumieniem jego sensu i sensu całego posłannictwa Jezusowego. To zrozumienie nastąpiło jako coś prawdziwie nowego, niezależnego od poprzednich doświadczeń, których doznawali apostołowie podczas życia Jezusa. Elementami tego nowego zrozumienia są między innymi posłannictwo misyjne uczniów i nowy język o Jezusie.

Trzecia część wreszcie poświęcona jest zastosowaniu kerygmacycznemu tych poglądów. Autor uważa, że posłannictwo Ewangelii jest nie tylko apelem wystosowanym pod adresem człowieka, do którego winien się on stosować. Apel ten bowiem nie jest niezależny od ludzkiej egzystencji. W posłannictwie ewangelicznym człowiek winien odkryć własne potrzeby i tęsknoty. Poza tym Ewangelia winna być tak głoszona, aby człowiek mógł przez całe życie przeprowadzać identyfikację Jezusa. Ta identyfikacja po-

lega na sprawdzeniu we wierze zdania, że Jezus jest rzeczywiście Chrystusem. W tej też części autor daje przykłady języka religijnego i przeprowadza szeroką demitologizację takich wyrażań jak dziewicze narodzenie Jezusa, cud w Kanie i innych.

Breuss uważa się za autora umiarkowanego, który postępuje drogą środkową między czysto historyczną a symboliczną interpretacją zmartwychwstania. Wydaje się jednak, że jego poglądy nie dadzą się utrzymać, a sprowadzenie zmartwychwstania do przeżycia przez uczniów nowego sensu posłannictwa Jezusowego jest starą liberalną tezą odświeżoną ostatnio przez Marxena i przyjętą w nieco zmienionej formie przez Schillebeeckxa, która stanowczo nie odpowiada duchowi i logice Ewangelii. Faktem jest jednak, że dyskusja około zmartwychwstania nie ustaje i trzeba mieć nadzieję, iż przyczyni się do wyjaśnienia wielu problemów narastających w związku z tym podstawowym wydarzeniem chrześcijaństwa.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Gerhard SAUTER, Alex STOCK, *Arbeitsweisen systematischer Theologie. Eine Anleitung*, München — Mainz 1977, Chr. Kaiser Verlag, Matthias—Grünewald—Verlag, s. 178.

Autor protestancki i katolicki opracowują wspólnie praktyczną metodologię teologii systematycznej. Kieruje nimi myśl, aby wśród wielkiej różnorodności ujęć, która cechuje dziś teologię, znaleźć pewne wspólne postawienie problemów. Mimo tej różnorodności bowiem daje się zauważyć również dialog na temat jedności prawdy teologicznej. Usiłowania autorów dotyczą teologii systematycznej, a więc dyscypliny stanowiącej tło problematyki i jakgdyby ukoronowanie wszystkich innych nauk teologicznych.

System teologiczny można określić jako zespół pewnych wypowiedzi czyli sądów, które umożliwiają mówienie o Bogu w sposób sensowny. Podstawą tych sądów są wiążące teologicznie teksty. Jako przykład takich tekstów autorzy podają wypowiedzi Pisma św., sformułowania soborów, różnego typu wyznania wiary. Teologia systematyczna bada te teksty krytycznie i układa w pewien system. Przytoczone są różne systemy teologiczne zarówno protestanckie jak i katolickie, począwszy od *Summy* św. Tomasa i *Institutio Christiana e Religione* Kalwina aż do ostatniej dogmatyki *Mysterium Salutis* opartej na historii zbawienia. Tego rodzaju systemy stawiają też problem uzasadnienia zdań dogmatycznych. Takie uzasadnienie następuje wewnątrz systemu, to znaczy w perspektywie powiązania poszczególnych zdań teologicznych ze sobą. Ostatecznym jednak gruntem uzasadniającym zdania teologiczne może być jedynie to, co Pan Bóg przed człowiekiem postawił (*das von Gott Gesetzte*). Autorzy idą tu za zdaniem Karla Bartha, który stwierdza, że każde pytanie o Boga możliwe jest tylko na gruncie dokonanego już Bożego objawienia.

Dużą uwagę zwracają autorzy na kwestię języka teologicznego. Język ten porównują z językiem potocznym i stwierdzają, że naukowy język teologii musi w przeciwieństwie do języka potocznego uściślać pojęcia. Podają też systematykę pojęć teologicznych, które dzielą na pojęcia normatywne (np. łaska, wiara), pojęcia topiczne, które wskazują miejsca w systemie pojęciowym dla pewnych dziedzin dogmatycznych, pojęcia organizujące (chrystologia, soteriologia itp.) i pojęcia metodologiczne (dialektyka, analogia).

Stawiane twierdzenia z reguły zostają ilustrowane przykładami. Autorzy podają na przykład obszerne wzory pracy nad tekstami i ich analizy, co z książki czyni praktyczny i pożyteczny podręcznik seminarium teologicznego.